

V SPOMIN SLIKARJU RAJKU ŠUBICU

V Mariboru je 2. avgusta 1983 umrl akademski slikar in grafik — likovni pedagog Rajko Šubic, rojen v Ljubljani 12. marca 1900, ki mu je že v zgodnjem otroštvu usodna okoliščina zagrenila življenje. Leta 1905 je nenadoma — komaj 40—letni umrl njegov oče, akad. slikar Lojze Šubic, najmlajši brat znanih likovnih ustvarjalcev Janeza in Jurija, ki so bili sinovi vaškega podobarja Štefana iz Poljan nad Škofjo Loko. Rajkova mati se je odločila, da se z otroki preseli v New York k možu, ki se je bil iz ekonomskih razlogov odpravil čez lužo in so mu prva naročila obetala zadovoljive uspehe. Kupila je že vozovnice za prekoceansko ladjo, ko je prejela usodno sporočilo o moževi smrti. Čeprav je bila vdova Evgenija, roj. Roter, Korošica iz Beljaka, vedre narave in iznajdljiva — je z otroki v Ljubljani prestajala številne tegobe. Toda s podjetnostjo si je na vse kriplje prizadevala izboljšati gmotni položaj. Zelo rahločutni Rajko je že v osnovni šoli v Ljubljani in v Beljaku kazal izredno nadarjenost za likovno ustvarjalnost. Po dveh razredih ljubljanske realke se je zvest rodbinski tradiciji odločil za umetniški poklic. Spočetka je želel postati kipar, zato se je devet mesecev učil pri kiparju in podobarja Ivanu Pengovu, leta 1919 absolviral kiparski in rezbarski oddelek Umetno-obrtno šole v Ljubljani ter se vpisal na Grafični zavod na Dunaju, toda že leta 1922 je odšel v Leipzig na Akademijo za grafično umetnost in knjižno obrt. Bil je izreden grafik, ki je s subtilno dognanostjo upodabljal zlasti detalje in kar s filigransko minucioznostjo izražal risarske fineše. Toda ves čas se je ukvarjal tudi z akvareloom: tenko je znal prisluhniti naravi in v tihotni zbranosti je njene lepote upodobil v pravcati simfoniji barv. Prav do prisojnosti je diferenciral likovno govorico, ki v prelivajočih se odtenkih izraža dih zemlje, šum košatih krošenj, žar sonca, plivkanje morja v tihotnih zalivih. Izredno uspeła so njegova tihožitja — spomladansko in jesensko cvetje v vazah — svojevrstni likovni

zapis avtorjeve lirično ubrane meditacije o naravi in ljubezni do nje. Vabila ga je idilika podeželja, lepota zorečih žitnih polj, jesenska melanholija gozdov; rad je imel preproste ljudi, ki žive od zemlje in za zemljo. Z izredno dognanostjo in veseljem je upodabljal živali — zlasti konje, pritegovala ga je njihova sproščena dinamika pa zvesta pomoč pri težaškem delu, kar dokazujejo pogostni motivi oračev. Rajko Šubic, ki je odrasčal v senci življenja, po naravi vase obrnjen, zelo skromen, dobrušen in neuklonljivo pošten, je vztrajno želel ustvarjati kot svobodni umetnik. Zaradi neustreznih pogojev se precej let ni nikjer ustalil: kljub tegobam je z menjavo krajev ustregel svojemu tihemu nemiru, iskaje srečo in stalen prostorček na soncu. V Beogradu in Novem Sadu se je preživljal z uporabno grafiko, v Ljubljani kot ilustrator pri Jutru, leta 1927 se je odpravil na študijsko potovanje, se dolgo mudil na Moravskem, v Uharskem Hradištu, kjer so bile njegove stvaritve na skupinski raztavi leta 1928 deležne lepih priznanj. Ker se je izjalovila zanosna ideja o slikarski koloniji, kjer bi skupno ustvarjali in prodajali svoja dela, se je Rajko Šubic vrnil v domovino in se vse bolj uveljavljal kot likovni pedagog: v gimnaziji v Kočevju, v zasebni umetniški šoli »Probuda« v Ljubljani, v gimnaziji v Murski Soboti, kjer ga je svojevrstna lepota z nadihom melanholije, značilnost ravninskega sveta, ni pritegnila. Zato se je z veseljem preselil v Novo mesto, poučeval v gimnaziji in se tam leta 1939 poročil. Vojna vihra mu je skalila družinsko srečo: leta 1942 je bil interniran v taborišču Monigo pri Trevisu, kjer je s presenetljivo zanesljivostjo in precizno minucioznostjo psihološko dognano upodabljal svoje sotrpine. Ljubljanski Muzej ljudske revolucije hrani njegovih 50 listov risb iz internacije. Rajko Šubic, ki je bil od leta 1946 do 1951 likovni pedagog v Ljutomeru, se je naposled trajno zasidral v Mariboru, spočetka kot vodja grafičnega oddelka reklamne agencije, nato je poučeval v osnovni in v raznih

strokovnih šolah do upokojitve 1962, trajno prizadevno dejaven, kljub težavam, ker mu je opešal vid. Sploh je veliko ustvarjal s stopnjevano vnemo po letu 1969, ko se je s soprogo, tedaj upokojeno učiteljico matematike, preselil k svoji poročni hčerki v Kaštel pri Splitu. Slikoviti obmorski motivi, vsebinsko bogata tematika v pestrem koloritu, tihotni zalivi, morska gladina ob svitanju, razpokana rdeča prst in ščemeča belina kamna v sončni pripeki, stare zveržene oljke žilavih korenin, simbol kljubovanja življenjskim udarcem. In seveda spet konji pri oranju na odročnem polju ter samotna drevesa v svinčeni sivini kakor otrpla v tišini pred nevihto... V mariborskem stanovanju Šubičevih so vse stene tako rekoč prekrite s slikami.

Pripis:

Več o slikarju Rajku Šubicu gl. lanske Loške razglede in razstavní katalog.

Še nekaj besed o portretih: trije otroški obrazi - Breda, Milena, Jurij - naslikal jih je njihov oče Rajko Šubic. Njega je v rvavih tonih v olju leta 1930 dognano upodobil njegov mladostni in v vseh obdobjih zvesti prijatelj Čoro Škodlar, ki je tudi uspešno restavriral portret Alojza Šubica, stvaritev češkega slikarja Wostrya.

Rajko Šubic je redko razstavljal — nič več po samostojni razstavi leta 1975 v mariborskem Rotovžu... vse do lani, ko je razstava v Škofji Loki prikazala njegovo likovno bero, nastalo v šestih desetletjih. Ta priložnost je bila zanj izredna afirmacija in bogato čustveno doživetje: od bremena let in bolezni že ves onemogel je v spremstvu sina, ki je zdravnik v Mariboru, obiskal tudi domači kraj: ves srečen je vpiljal lepote Poljanske doline.

Po dolgih, dolgih letih se je zadnjič vrnil h koreninam rodov...

Gema Hafner